

Adam Durak

"Kult św. Wojciecha na ziemiach polskich w świetle przedtrydenckich ksiąg liturgicznych", Wojciech Danielski, do druku przygot. i wstępem poprz. Jerzy Józef Kopec, Lublin 1997 : [recenzja]

Seminare. Poszukiwania naukowe 14, 299-300

1998

Artykuł został opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

biblijnych. Później, przy każdym z haseł uwzględnia jego rozwój liturgiczny. W trzecim etapie wskazuje na treści duchowe wiążące się z hasłem, o których chrześcijanin powinien wiedzieć i którymi powinien żyć. Opracowane poszczególne hasło wieńczy modlitwa zakończeniowa.

Bp A. Mistrorigo nie musi martwić się o czytelników, gdyż przygotowując *Przewodnik* miał na myśli szerokie kręgi adresatów. Według Autora, jego dziełem powinni zainteresować się przede wszystkim kapłani i duszpasterze, zakonnicy i zakonnice. *Przewodnik* ten może służyć dobrze wszystkim seminarzystom, studentom teologii duchownym i świeckim. Mogą z niego skutecznie skorzystać zwłaszcza katecheci i animatorzy najróżniejszych grup w Kościele, którym zależy na odnowie życia duchowego.

Nie mamy wątpliwości, że bp A. Mistrorigo, przygotowując *Guida alfabetica alla Liturgia*, nie miał zamiaru stać na równi z opracowanym *Nowym Słownikiem Liturgicznym* (Sartore-Triacca) czy chociażby *Enchiridion liturgico* (CAL). Jego dzieło ma zupełnie inny charakter. Fakt, że nie jest ono skierowane jedynie do teologów czy ściślej mówiąc do samych liturgistów, czyni je „przewodnikiem” uniwersalnym.

Wydaje się, że dzieło doświadczonego w pracy duszpasterskiej biskupa i liturgisty, An-toniego Mistrorigo, udostępnione w języku polskim, mogłoby służyć szerokim kręgom wiernych Kościoła w naszej Ojczyźnie i innym zainteresowanym.

ks. Adam Durak SDB

Ks. Wojciech Danielski, *Kult św. Wojciecha na ziemiach polskich w świetle przedtrydenckich ksiąg liturgicznych* (do druku przygotował i wstępem poprzedził Jerzy Józef Kopeć CP), Lublin 1997, ss. 409.

Staraniem Towarzystwa Naukowego, Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego, z racji Jubileuszu Milenium Męczeństwa Św. Wojciecha – Adalberta (997-1997), ukazała się cenna pozycja nt. kultu św. Wojciecha na ziemiach polskich, autorstwa zmarłego w 1985 r. liturgisty, ks. Wojciecha Danielskiego. Książkę do druku przygotował i wstępem opatrzył, obecny Kierownik Katedry Liturgiki KUL, oraz Dyrektor Instytutu Formacji Pastoralno-Liturgicznej, prof. Jerzy Józef Kopeć CP.

Nawet mniej obznajomiony na polu liturgicznym czytelnik, patrząc tylko na zewnętrzną stronę książki, od razu zachęca się do sięgnięcia po nią. Już z okładki dowiaduje się, że ma do czynienia z Autorem, który nie należał do ludzi przeciętnych i że ma możliwość zetknięcia się z tematem bardzo aktualnym w obecnym czasie. Krótki biogram zamieszczony na okładce, jest bowiem cenną informacją, przede wszystkim dla pokolenia młodszego i tych, którzy z ks. W. Danielskim nie mieli okazji się spotkać.

Wspomniany wyżej Ks. prof. J.J. Kopeć pisze tam: „Ks. dr Wojciech Danielski (1935-1985), przedwcześnie zmarły pracownik Katedry Liturgiki KUL, moderator Ruchu „Światło-Życie” i charyzmatyk odnowy soborowej był wybitnym znawcą źródeł liturgii rzymskiej w Polsce. Oprócz swoich studiów nad dziejami kultu św. Wojciecha, licznych przyczynków dotyczących zreformowanej liturgii i formacji w niej laikatu oraz haseł w Encyklopedii Katolickiej, przygotował On kartkowy katalog średniowiecznych rękopisów liturgicznych z polskich zbiorów kościelnych i państwowych. Katalog ten jest przygotowywany do druku przez pracowników Katedry Liturgiki KUL”.

Książkę *Kult św. Wojciecha na ziemiach polskich...*, otwiera tekst ks. J.J. Kopia w wersji polskiej i angielskiej nt. znaczenia celebrowanego w Polsce Milenium męczeństwa św. Wojciecha. W „Przedmowie” natomiast, ks. Kopeć ukazuje św. Wojciecha jako współbudowniczego Patrona jedności Europy. Po przypomnieniu curriculum vitae św. Wojciecha, skupia On uwagę

czytelnika, na kulcie św. Wojciecha zaczynającym się w Polsce zaraz po jego śmierci i modelu jego duchowości i świętości.

Po przedmowie ks. J. J. Kopia, następuje wykaz skrótów i „Wstęp” do całości pozycji. Ks. W. Danielski przedstawia w nim problematykę i zakres swojego obszernego studium, niezwykle interesującą bazę źródłową oraz motywacje swojego naukowego postępowania. Książka zawiera pięć rozdziałów.

W rozdz. I Autor zajmuje się złożonym procesem powstawania kultu św. Wojciecha i ustalenia się uroczystego obchodu jego święta w Polsce i poza nią. Rozróżnia w swoim studium czas do i po 1420 r., oraz podwójną jego praktykę dotyczącą święta Natalis s. Adalberti i święta Translatio. Obie formy kształtowały kult św. Wojciecha i jego zasięg, a także ulegały wpływom tradycji czeskiej jak i węgierskiej.

Rozdz. II swojej książki, ks. Danielski poświęca analizie krytyczno-porównawczej formularzy mszalnych ku czci św. Wojciecha. Jak podpowiada sam tytuł książki, chodzi tu o teksty euhologiczne zawarte w przedtrydenckich księgach liturgicznych, a także o lektury biblijne. Autor rozróżnia tu studiowane teksty według ich rozwoju i czasu powstania, a nawet środowiska np. zakonnego, które posługiwało się innymi tekstami o św. Wojciechu, a które były bliższe ich życiu zakonnemu.

Rozdz. III książki jest nie mniej interesujący. Dotyczy tekstów Oficjów brewiarzowych ku czci św. Wojciecha i wykorzystywania w oficjum tekstów z *Commune martyris*. Podobnie jak przy formularzach mszalnych, również przy oficjum nie jest bez znaczenia to, czy chodzi o święto Natalis czy o Translatio. Wydaje się, że dla nie jednego liturgisty, ilość i zawartość treściowa hymnów i brewiarzowych legend ku czci św. Wojciecha są nowością.

Następnie krótki, bo zaledwie 10 stronicowy, IV rozdz., poświęca ks. W. Danielski wotywnym formom kultu liturgicznego św. Wojciecha jako patrona.

Dogłębne studium, pozwoliło Autorowi w V rozdz. zastosować wyniki przeprowadzonych analiz. Na podstawie przedtrydenckich ksiąg liturgicznych stwierdza on nie tylko powszechność kultu św. Wojciecha na ziemiach polskich, już od samego początku, lecz także ukazuje przebogaty obraz łacińskiej twórczości liturgicznej w Polsce, ku czci św. Wojciecha. Co więcej, książka ukazuje także, jak kult św. Wojciecha wpłynął na budowanie naszej odrębności kościelnej i państwowej.

Wydaje się zatem, że książka o kulcie św. Wojciecha na ziemiach polskich, zainteresuje nie tylko samych liturgistów czy ogólnie mówiąc teologów, ale również szerokie grono czytelników. Stąd warto zadbać, by znalazła ona swoje należne miejsce w bibliotekach kościelnych i innych. Należy też szczerze pogratulować ks. prof. J. J. Kopicowi, że tę cenną książkę, przedwcześnie zmarłego ks. W. Danielskiego do druku przygotował i zaproponował Towarzystwu Naukowemu KUL do wydania.

ks. Adam Durak SDB

S. Hessen, *Podstawy pedagogiki*, Warszawa, ZAK 1997, s. 438.

Jesienią 1997 roku ukazało się pięć tomów dzieł Sergiusza Hessena, wybitnego twórcy systemu pedagogiki humanistycznej. I choć od śmierci tego słynnego filozofa-pedagoga minęło prawie pięćdziesiąt lat, jego dzieła są raczej mało znane. Zwłaszcza pokolenie młodsze nie było zaznajamiane z jego filozoficznymi i pedagogicznymi poglądami.

Sergiusz Hessen bez wątpienia jest jednym z najwybitniejszych przedstawicieli pedagogiki naszego stulecia, którą oparł o filozofię. Omawiany Autor urodził się w Rosji i doskonale znał system totalitarny. Stąd też w swojej pedagogice wykazał jego błędy, a także szukał dróg i sposobów ich rozwiązania. „Ukaszanie heglowskie” dotknęło także społeczeństwo polskie.